

РОЗДІЛ II. ПРОБЛЕМИ ПОРІВНЯЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

УДК 37.018(73)

А. Р. Безрукова

Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини

ОСОБЛИВОСТІ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ У США

В статті розглянуто історико-культурні, економічні та політичні фактори впливу на формування педагогічної культури батьків в США та формування американської системи виховання. Доведено, що розвиток будь-якого суспільства обумовлено не тільки політичною, але й педагогічною культурою його членів, зокрема батьків. Родина – це основа будь-якого суспільства. Автором було встановлено, що останні кілька десятиліть, суспільство США стало свідком еволюції сім'ї. Політичні, економічні та духовні зміни в суспільстві мали великий вплив на сімейні цінності та систему виховання в американській сім'ї. Встановлено, що сімейні цінності Америки дуже важливі для своїх громадян. Протягом багатьох років американська сім'я і її цінності були одним з головних пріоритетів для держави.

Ключові слова: американська сім'я, американська система виховання, процес виховання, педагогічна культура батьків, модель виховання.

Постановка проблеми. Американська система виховання формувалася під впливом європейської. Адже Америка – це країна переселенців, куди з'їжджалися люди з усіх країн. Так само, як і в європейській системі, індивідуальність малюка та свобода в діях, займають перше місце в американській системі [8]. Територія Сполучених Штатів, була спочатку британською колонією. Протягом довгого часу переважною частиною населення були пуритани, представники релігійних громад, які піддавалися гонінням з боку церкви й держави у Великобританії [4, 54]. Ці люди переїхали з Англії до Америки з метою реалізації їх поглядів на соціальні, релігійні та політичні питання. Для пуритан був характерний індивідуалізм, розрахунок на власні сили, віра в їх особливу місію, а також високі моральні стандарти в повсякденному житті: працьовитість, чесність, стриманість. Саме ці якості впливали на формування американської нації та американського характеру. Діти імігрантів отримали виховання, яке було побудоване на фундаментальних біблійних і сімейних цінностях. Більшість шкіл були конфесійні й належали до тієї чи іншої релігійної громади. Крім того, існувала мережа недільних шкіл. Звичайно, етнічний та расовий портрет США з тих часів істотно змінилася. Тим не менш, пуританська мораль і цінності перших поселенців, продовжують впливати на американську модель сім'ї та освіти [5, 45].

Аналіз актуальних досліджень. У ході наукового пошуку встановлено, що теорія сімейного виховання, зокрема питання формування педагогічної культури батьків, представлена фундаментальними працями як зарубіжних (Я. А. Коменський,

Й. Г. Песталоцці, Ж.-Ж. Руссо), так і вітчизняних видатних педагогів (П. П. Блонський, П. Ф. Каптерев, А. С. Макаренко, К. Д. Ушинський, С. Т. Шацький та ін.). Дослідженням означеної проблеми займалися й такі науковці, педагоги-практики, як Є. А. Аркін, О. В. Бондаревська, І. В. Гребенников, Л. Т. Григорян, Л. В. Ковінько, Л. А. Левшин, Т. С. Панфілова, О. Я. Савченко.

Організаційно-методичні питання проведення педагогічної просвіти та самоосвіти батьків висвітлено Т. В. Воліковою, М. С. Демидовим, Р. М. Капраловою, А. П. Кондратюком, М. Д. Копанєвим, Н. К. Крупською, Л. С. Ломізе, В. О. Просецьким, О. А. Тихоновим. Проблему виховання культури взаємин батьків і дітей плідно опрацьовують зарубіжні психологи й педагоги – А. Адлер, Е. Берн, С. Гудман, П. Дюрінг, А. Жирар, М. Земська, К. Леві-Строс, К. Флейк-Хобсон. Проведені дослідження засвідчують наявність прямого зв'язку між позицією батьків у взаєминах із дитиною, емоційністю їхніх міжособистісних взаємин, стилем виховання, добром виховних засобів і прийомів та рівнем соціального розвитку дитячої особистості, її підготовленістю до самостійного спілкування та взаємин у макро- і мікросоціумі.

Мета статті полягає в розгляді особливостей виховного процесу в американській сім'ї.

Методи дослідження: спостереження, порівняння, аналіз і синтез, історичний підхід.

Виклад основного матеріалу Виховання в сім'ї до цього часу – важливий аспект для американців. Батьки, навіть зайняті й поглинені роботою, вважають своїм неодмінним обов'язком приділяти якомога більше часу своїм дітям, цікавитися досягненнями й розвитком, знати їхні захоплення та проблеми.

Молоді люди, здобувши вищу освіту, не поспішають одружуватися. Одним із найголовніших факторів для створення сім'ї є фінансове становище подружжя. Цей факт призводить до того, що створення сім'ї відбувається у зрілому віці, коли пара готова до статусу батьків не тільки морально, а й матеріально. Відчувши готовність стати батьками, американці народжують декілька дітей поспіль. На їхню думку, дітей-погодків виховувати набагато легше: у них однакові інтереси, тому всі вікові труднощі батькам переживати простіше, коли дітей декілька. Американські мами не поспішають віддавати своїх дітей до дошкільних установ, а віддають перевагу родинному вихованню та займаються вихованням дитини самостійно. На думку американців, віддаючи дитину в дитячий садок або ясла, батьки тим самим позбавляють її дитинства [8].

В Америці досить поширеними є різні клуби жінок із маленькими дітьми, у яких мами по черзі залишаються з малюками своїх подруг, сусідів і єдиновірців або зустрічаються на нейтральній території (клуб, церква,

бібліотека тощо) для спілкування, обміну досвідом, а заодно – щоб діти пограли разом. Роль бабусь і дідусів у вихованні дітей зводиться до мінімуму. Це пояснюється тим, що виховання дітей – це проблема батьків, а не старшого покоління [9].

Неодмінною складовою культури сім'ї в Америці є діти. Але, незважаючи на це, батьки не стають їх заручниками. Кардинальна відмінність американської сім'ї від української полягає в тому, що в українській родині головою є не жінка і не чоловік, а дитина. Усе підпорядковано їй, особливо коли дитина маленька. В американській сім'ї головною є сімейна пара. Однією з рис американського стилю життя можна назвати звичку всюди брати із собою дітей, навіть грудних, залишати дітей удома багато хто просто не мають можливості. Іншою причиною, за якою американці воліють не розлучатися з дітьми у вільний час, є безпека. У деяких штатах діє закон, який забороняє залишати дитину до 12 років одну на вулиці й навіть удома [8].

Багато уваги приділяється дотриманню зовнішньої пристойності. Наприклад, навіть зовсім маленьких дівчаток неможливо побачити на громадському пляжі без купальників. А будь-які елементи еротики на загальнодоступних каналах телебачення й у рекламі абсолютно табуовані. Від пуританської моралі зберігся підхід до сексуального виховання та розвитку, а також питань статі. Хоча в навчальних планах освітніх шкіл включені відповідні курси, але їх відвідування факультативне, і батьки мають право заборонити своїй дитині бути присутнім на таких заняттях.

Втручання держави у процес виховання в Америці дуже велике. Будь-які скарги дитини на тілесне покарання або обмеження можуть бути причиною серйозних судових розглядів із батьками. Діти страждають від прихованої епідемії жорстокого поводження з дітьми та зневаги. Щороку надходить 3,3 мільйона повідомлень про жорстоке поводження з дітьми в Сполучених Штатах за участю 6000000 дітей; це тому, що звіти містять імена дітей що неодноразово піддавалися насильству. Для того, щоб запобігти жорстокому поводженню з дітьми, уряд США розробив перелік законів.

Основна відповідальність за систему по догляду за дитиною лежить на штаті, і кожний штат має свої власні правові й адміністративні структури та програми, які враховують потреби дітей та їх сімей. Тим не менш, штати повинні дотримуватися конкретних федеральних вимог і керівних принципів для того, щоб мати право на фінансування з федерального бюджету в межах певних програм. Починаючи із закону про Профілактику жорстокого поводження з дітьми (Child Abuse Prevention) та Актом по Догляду (Treatment Act), у 1974 році, Конгрес США прийняв низку законів, що мали істотний вплив на захист дітей і дитинства в державних службах. Таке законодавство вимагає федеральних міністерств і відомств, таких як Дитяче Бюро (Children's Bureau) у складі Міністерства охорони здоров'я та

соціальних служб, оформити або змінити федеральну політику й регулювання. Нове законодавство також наголошує на відповідальності на державному рівні, у тому числі прийняття державного законодавства, розробки або перегляду політики, контролю державних установ і впровадження нових програм [3, 51].

Акт Безпеки Дітей та Сімей (The Keeping Children and Families Safe Act) 2003 пропонує низку стипендій для організацій, що займаються питаннями профілактики жорстокого поводження з дітьми та зневаги. Закон про Поліпшення Послуг для Дитини та Сім'ї (The Child and Family Services Improvement Act) був прийнятий в 2006, щоб допомогти існуючим закладам захисту дітей. Слід сказати кілька слів про домашнє покарання й заохочення. Американське законодавство прямо не забороняє тілесні покарання дітей, проте в суспільстві превалює думка, що такі виховні заходи є пережитком минулого та свідчать про невисокий інтелектуальний і моральний рівні батьків, які їх застосовують. Як покарання для неслухняних малюків практикується позбавлення розваг, солодощів, іграшок та інших задовольень, але якщо дитина скаржить на це оточуючим, такий вчинок батьків може розцінюватися як «abuse» (протиправні дії, що спричинили фізичний або моральний збиток).

У результаті кращим способом довести дитині, що вона вела себе неправильно, залишається бесіда. Виходячи з цього сформувався основне правило американської системи виховання: будь-яке покарання має супроводжуватися докладним поясненням його мотивів.

Американськими психіатрами доведено, що після розмови з дитиною задумане покарання не здається таким уже виправданим. Саме цим і відрізняється американська система виховання від української. Адже у нас до цього часу в більшості сімей переважає контролюючий стиль виховання дітей, де жорсткі правила й норми регулюють процес розвитку дитини. Послуху від дітей в американській сім'ї домагаються за рахунок навіювання, а в українській – за рахунок психологічного або фізичного впливу. Особливістю у вихованні дітей в американських сім'ї є те, що батьки приділяють велику увагу самостійності дитини. Тому діти починають рано працювати. Це дає змогу дитині не тільки цінувати матеріальні блага, які були дані батьками, а й самовизначитися, набути риси самостійної, незалежної людини, яка готується до дорослого життя.

Закон про Справедливі Трудові Стандарти (Fair Labor Standards Act) передбачає правові принципи для працевлаштування неповнолітніх. Закон забороняє дітям у віці до 16 брати участь у небезпечних роботах за межами сільського господарства та дітей віком до 18 від участі в небезпечних роботах і в інших галузях. Закон забороняє дітям працювати під час шкільних занять. Діти до 14 або 15 років не можуть працювати більше восьми годин на день або 40 годин протягом робочого тижня [7, 32].

У США переважна кількість батьків мають позитивні й конструктивні відносини з дітьми. Справді, результати наукових досліджень показують, що батьки та їхніх діти-підлітки, як правило, мають близькі емоційні зв'язки. Гарний емоційний зв'язок є важливим у вихованні дітей. Таким чином, батьки, які обговорюють важливі питання, такі як: академічна успішність, статеве дозрівання та наркотики, дають своїм дітям знання, які допоможуть їм вести більш продуктивний і безпечний стиль життя. Крім того, розмови на серйозні теми, дають змогу донести до дітей те, що батьки турбуються і цікавляться їхнім життям [1, 38].

Також дослідники вважають, що обізнаність батьків про друзів дітей, є важливою складовою у вихованні. Батьки, що знають коло друзів своїх дітей, можуть попередити їхню участь у негативних соціальних явищах, а також бути в курсі соціальної поведінки своїх дітей. Багато американських батьків думають, що тільки вони знають, що краще для їх дітей, і тому очікують від них занадто багато. Вони змушують своїх дітей навчатися, карають або позбавляють деяких матеріальних благ. Ці дії призводять до деяких проблем, які виникли на початку ХХ століття в США, а саме наркоманія та алкоголізм.

Ще одним негативним явищем є дитяче ожиріння. Ожиріння – це не раптова хвороба, вона розвивається поступово від поганого харчування та способу життя і, деякою мірою, від генів. Стиль життя є важливим фактором, що впливає на масу тіла американських дітей. Відсутність фізичної активності є ще одним важливим фактором, який пов'язаний з ожирінням.

До того ж, існує ще одна негативна тенденція серед американських дітей – злочинність серед неповнолітніх. Злочинність серед неповнолітніх відноситься до злочинних дій, скоєних дітьми або підлітками, зокрема тих, хто у віці до вісімнадцяти років. За даними останнього опитування, тридцять два відсотки батьків бояться за фізичну безпеку своєї дитини, коли дитина знаходиться у школі. Причини знущання в США може включати в себе: розчарування, відсутність навичок поведінки, насильства вдома (дитина піддається насильству й висловлює свій гнів через знущання), батьківський недогляд, розлади поведінки, надмірний вплив батьків, сповільнюють емоційний і поведінковий розвиток дитини [2, 239].

Статистика показує, залякування стає величезною проблемою. Вважається, що 160 тисяч дітей пропускають школу кожен день через страх нападу або залякування з боку інших дітей. 15 % усіх шкільних прогулів прямо пов'язане з побоюваннями образи в школі. 71 % дітей повідомляють про випадки знущань як проблему в їхній школі. 1 з 20 студентів бачив студента з пістолетом у школі. За статистикою, 1 з 10 студентів, який кинув школу, зробив це через повторне знущання [6, 201].

Висновки. Таким чином, проведене дослідження дозволило встановити, що виховання дитини є важким і відповідальним завданням, з

яким може зіткнутися людина. Знання кожної людини про те, як виховувати дитину, як правило, виходить від її оточення та власного виховання. Це може призвести до створення власної моделі виховання, яка буде передаватися наступному поколінню. Американська система виховання готує суспільству творчих особистостей, здатних мислити нестандартно та креативно. Ознайомлення з таким досвідом є необхідним, тому що це дає нам змогу побачити та проаналізувати позитивні й раціональні сторони, що здатні змінити на краще в нашій системі виховання.

Подальші дослідження передбачається продовжити в напрямі більш ретельного вивчення особливостей формування педагогічної культури батьків у США.

ЛІТЕРАТУРА

1. Arkham T. S. The baby boom: how family-friendly America cheats traditions / Todd Arkham. – Columbia : Columbia Network, 2001. – 128 p.
2. Dynamics of household growth / B. O. Stinson et al. // Annual data magazine. – 2003. – Vol. 14, №5. – P. 21–33.
3. Furman V. A. Behavior: Down with Kids / V. A. Furman, D. S. Alleq, O. P. Nab. – Cambridge : University of Cambridge, 2000. – 174 p.
4. Irving D. K. Modernization – Population Change / D. K. Irving. – Los-Angeles : Austra-publishing, 2003. – 315 p.
1. Jordan S. F. America you've never seen before / S. F. Jordan. – Baltimore : Balti-Press, 2008. – 274 p.
5. Lambert P. O. Overpopulation Myths / P. O. Lamber. – Ottawa : Daily Policy Digest, 2008. – 291 p.
6. O'Brien W. S. Fairness, Freedom and Responsibility [Електронний ресурс] / W. S. O'Brien. – Washington D. C. : Washington State University, 2003. – 97 p. – Режим доступу : <http://ped-kopilka.ru>.
7. Сім'я і родинне виховання дітей у різних народів світу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ua-referat.com>.

РЕЗЮМЕ

Безрукова А. Р. Особенности воспитания детей в США.

Развитие любого общества обусловлено не только политической, но и педагогической культурой его членов, в частности родителей. Семья – это основа любого общества. За последние несколько десятилетий, общество США стало свидетелем эволюции семьи. Политические, экономические и духовные изменения в обществе оказали большое влияние на семейные ценности и систему воспитания в американской семье. Семейные ценности Америки очень важны для своих граждан. В течение многих лет американская семья и ее ценности были одним из главных приоритетов для государства.

Ключевые слова: американская семья, американская система воспитания, процесс воспитания, наказания и поощрения, модель воспитания.

SUMMARY

Bezrukova A. The peculiarities of upbringing children in the USA.

The article deals with the historical, cultural, economic and political factors that influence the formation of pedagogical culture of parents in the United States and the formation of the American system of education. It is proved that the development of any society is due not only

political but also pedagogical culture of its members, including parents. The family is the foundation of any society. The author has found out that the last few decades, US society has witnessed the evolution of the family. The political, economic and spiritual changes in the society had a great impact on the family values and the system of education in the American family. It is established that American family values are important for its citizens. For years American family and its values has been a top priority for the state.

There are many factors that influence the American system of education, for example religion. For a long time the vast majority of population have been the Puritans. These people moved from England to America in order to implement their views on social, religious and political issues. The Puritans had typical features such as individualism, reliance on their own strength, their belief in a special mission, and high moral standards in everyday life: hard work, honesty, temperance. These qualities influenced the formation of the American nation and the American character. Another one is a political factor. The US government is very concerned about the family and family education. That is why a series of laws that defined methods and rules of parenting was created.

Thus, the research allowed establishing that raising a child is a difficult and responsible task with which the person can face. Knowledge of each person on how to raise a child, as a rule, comes from the surroundings and own upbringing. This can lead to the creation of its own model of education, which will be transmitted to the next generation. The American system of education prepares the society for creative individuals. The investigation of such experience is necessary because it gives us the opportunity to see and analyze the positive and rational sides that can change for the better Ukrainian system of education.

Key words: *pedagogical culture of parents in the United States, American system of education, a family, family values.*

УДК 81'243 (430)

І. Б. Бойчевська

Уманський державний педагогічний
університет ім. Павла Тичини

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В НІМЕЧЧИНІ

У статті автор розглядає формування комунікативної компетенції німецьких студентів у процесі вивчення іноземної мови. Простежено розвиток поняття «комунікативна компетенція» та зв'язок між комунікативною та лінгвістичною компетенцією. Наголошено, що комунікативна компетенція – це основна мета вивчення іноземних мов у Німеччині. Зауважено, що німецькі заклади вищої освіти пропонують своїм студентам для вивчення щонайменше дві іноземні мови. Проаналізовано основні тенденції формування комунікативної компетенції німецьких студентів: використання іноземної мови під час занять із спеціальності, застосування інноваційних технологій, навчання або практика за кордоном тощо.

Ключові слова: *комунікативна компетенція, лінгвістична компетенція, комунікативні вміння, іноземні мови, інноваційні технології, вивчення іноземної мови, навчання за кордоном.*

Постановка проблеми. Набуття Україною самостійності та зміцнення її державності, певні економічні, соціальні та політичні зміни в українському суспільстві сприяють інтенсивному застосуванню інноваційних підходів, які